

כבוד האשה וקדושת התא המשפחתי מו"ר הר"ג רצון ערוסי שליט"א

והיא בשבי! ואבי האנס מציע ברית, כשאביה ואחיה לא רואים אותה ולא שומעים מה היא רוצה, אלא כל אשר הוא מציע - כסף: "ויאמר שכס אל אביה ואל אחיה... הרבו עלי מוהר ומתן" וכו'. מסחר בילדה. כנראה אחי דינה הבינו עם מי יש להם עסק, ולכן הם התנו את הברית עם תושבי שכס בכך שימולו את ערלתם, כפי שאברהם, יצחק ויעקב ובניו נימולים. למרבה הפלא, תושבי שכס הסכימו ונימולו. התנהגותם הייתה בעייתית מאוד, אך כשהגויים מתנהגים איתנו בקיצוניות, יש ונמצאים גם בתוכנו אנשים שפועלים בדרך קיצונית, אף כי אנו אמורים להתנהל בדרך אחרת לגמרי, בדרך ערכית.

קדושת ישראל לעומת זימת הגויים

בעבר נתקלנו בסדום ועמורה, שם אנשי סדום נקהלו ודרשו מלוט להוציא את שני האורחים שלו, כדי שיקיימו עמם יחסים מיניים. לוט התחנן על נפשו והציע למתקהלים, שהוא יביא להם את שתי בנותיו, כדי שיקיימו עמם יחסים מיניים כטוב בעיניהם. הם סירבו. אבל מדברי אנשי סדום ולוט, אנו למדים מהי תפישת עולמם על חיי מין, על התא המשפחתי, בהמיות וחייניות.

כיוצא בדבר, המלך אחשוורוש מינה שר לענייני נשים, לאסוף נשים מכל 127 מדינות. והן הועברו לפני המלך לעשות בהן כטוב בעיניו, ומכאן שזוהי תפיסת עולם גויית לענייני מין. לעומת זאת, היהדות היא אנטי-תזה לגויית. החתן מקדש את האשה ואומר לה: "הרי את מקודשת לוי", בכבוד, בדרך ארץ, בפני שני עדים. וכל עוד אין קידושין, והחתן טרם כתב כתובה, ולא בירכו ברכות, אין חיי אינטימיות בין החתן ובין הכלה. זו היהדות. אבל מה לעשות, גם העם היהודי לא אחת נמצא חשוף לתרבות הגויית, וגם בו התגלו פגמים איומים. למשל "פילגש בגבעה" בתקופת השופטים. יהודי רצה ללון ולקח את פילגשו ושכבו אותה ועינו אותה כל הלילה באינוס עד שמתה מרוב עינוי. ואז בעלה, לאחר שמתה חתך אותה לשתיים-עשרה חתיכות, ושם בכל שבט חתיכה מגוויית אשתו כדי לזעזע אותם על החרפה והתועבה שנעשתה בישראל.

המשך בעמוד הבא...

ניחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב, וכן לא יעשה. כי זו לא דרך מקובלת במשפחת יעקב. הדרך היא אצילה. בחור שרוצה בחורה והיא רוצה אותו, בודקים את ההתאמה שלהם ושל המשפחות, ואז מתחתנים, וחיים בצורה צנועה וקדושה מתוך אהבה ורצון להקים בית. לא כן בסביבה הגויית ההיא. הוא ראה אותה ואנס אותה, כי היא בשבילו חפץ מיני.

הגישה ליברלית ופגיעתה באשה

הרמב"ם (אישות א, א) כתב, שלפני מתן תורה המנהג אצל הגויים היה שאיש ואשה נפגשו ברחוב והכירו זה את זה, ואם חשקה נפשם להיות בני זוג, לא היו צריכים לעשות שום אקט רשמי, אלא פונסה לביתו. ממש שיא הליברליות, אין כפייה חברתית, יש רק קדושת רצונם של בני הזוג. אלא מה? כשבני זוג מחליטים להיפרד, אין שום אקט רשמי, למרות שבנסיבות של גירושין, עלולה ידה של האשה להיות על התחטונה, או שהיא בהיריון או שיש ילדים.

ואמנם גישה ליברלית זו, בדרך כלל פוגעת באשה. יש גברים שמנצלים לרעה את חולשת הנשים ומפתים אותן בדברי אהבה, ולאחר מעשה מתנתקים מהן. לכן, באה היהדות לעולם וקבעה סדרים אחרים: מתחתנים עם אשה רק לאחר שספירים אותה, לא חר שמתחייבים בכבודה, במזונותיה, ובכל צרכיה. וחלילה, אם הוא מגרש אותה, יש שכוס שהוא מחויב לטובתה בכתובה, וזאת להגן על האשה. כך שהיהדות שינתה שינוי מהותי בתיפסה של בינו ובינה לטובת שני הצדדים, לטובת האשה ולטובת הילדים. וכאמור בני יעקב שמעו על אשר עולל שכס לאחותם וטימא אותה, נעצבו וזעמו כי לא יעשה כן בבית יעקב.

עזות הפנים של חמור

"וידבר חמור אתם לאמר: שכס בני חשקה נפשו בבתכם, תנו נא אותה לו לאשה". בקשה מחוצפת, שהרי באותה עת דינה שנאנסה שבויה בידי האנס, ואפילו האב אינו מתנצל על כך, ואב זה הוא הנשיא של תושבי שכס, כי זוהי תרבותם. האשה היא חפץ מיני, ולכן לא התבייש להציע "והתחתנו אותנו, בנותיכם תתנו לנו ואת בנותינו תקחו לכם". אכן גישה מזעזעת. מה עם הילדה? הרי היא נחטפה, נאנסה,

"ויבא יעקב שלם עיר שכס". לאחר שניצל מעשו, מצא לנכון להתיישב שם וקנה חלקת אדמה מיד בני חמור אבי בנה שם מזבח וקרא "א-ל-א-לוהי ישראל", כדי לשמור על ייחודיות משפחתו וזהותו. משפחה ברוכת ילדים: 12 בנים ועוד בת - דינה. והנה "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ". דינה לא הלכה לראות בבני הארץ, אלא בבנות הארץ, להכיר חברות, דבר טבעי. "ויצא אותה שכס בן חמור החץ נשיא הארץ, ויקח אותה", לקיחה בכח, "וישכב אותה ויענה". שכס בן חמור עינה את דינה ועשה בה ככל חפצו המיני.

עיניה של דינה

ברור ששכס בן חמור לא פעל משום שאהב את דינה ולא משום שהתפעל מאישיותה, אלא הוא נהג עמה יותר גרוע מבהמה, מפח תאוה מינית ולגריית. רק לאחר שהוא עינה אותה, הוא ראה שהיא מעולם אחר מבחינת הנימוסים וההליכות, ושהיא לא אשה רגילה בסביבה שלו, "ותדבק נפשו בדינה בת יעקב, ויאָהב את הנערה וידבר על לב הנערה".

אולם האקט הראשון לא היה מפח אהבה אלא מפח תאוה, כחיקה מהלכת על שתיים. ואכן, בראשונה הוא לא חשב לקחתה לאשה, ורק במחשבה שנייה אחרי שהוא ראה מי היא באמת, הוא רצה אותה לאשה. ואז, "ויאמר שכס אל חמור אביו: קח לי את הילדה הזאת לאשה".

מטבע הדברים, בוודאי אביו שאל אותו, איך היא הגיעה אליו. והוא סיפר לו. וכאָב ידע שאחרי מעשה חמור כזה, הדבר לא יהיה פשוט, כי צריך להחזיר אותה ולהתנצל, להתפייס.

כאָבו של יעקב

ואמנם "ויעקב שמע כי טפא את דינה בתו. ובניו היו את מקנהו בשדה". כאָב ליעקב מאוד, והחריש עד בואם, וכשבאו סיפר להם. ובינתיים "ויצא חמור אבי שכס אל יעקב לדבר איתו. ובני יעקב באו מן השדה כשָמעים...

העלון מוקדש לזכרו של

ר' מאיר ב"ר סעדה ויוסף מינס זצ"ל

הליכות עם ישראל-עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' נחל גמלא 2, קריית אונו, ת.ד. 211, מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

מכון תורני לחקר
מנהג העדות

שבטות עיון
וירחי כלה

כולל אברכים

ארגון
"אשת חיל"

בית מדרש
לדיני המסונות

המרכז העולמי
למשפט התורה

המשך: כבוד האשה וקדושת התא המשפחתי מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

עשרת השבטים נלחמו עם שבט בנימין, מלחמת אחים, שגבתה עשרות אלפי הרוגים. כי העם לא השלים עם תופעה נוראה כזו שחדרה ליהדות. כי גילוי שלילי וסדומי כזה, לא יכול להיות ביהדות.

הטרדות מיניות בימים

כיום לצערנו, ההטרדות המיניות מצויות בהרבה מערכות. כי דפוס החיים הוא מתירני, ובתור שכזה קשה למצוא בו ולקבוע בו את קו הגבול. וכשכבר מגלים הטרדות מיניות ואינוסים, מתחילים לצעוק, וזה רק ראשיתו של קרחון. והטיפול בנגע זה אינו משטרתי בלבד, אלא חינוכי, חינוך לקדושת החיים,

עמה או כדי לגנוב ממנה חתיכת חמדה?! הם שמחו והודו לי שצדקתי בכך שאיני נוגע בנשים, דווקא מתוך כבודן וקדושתן. הוזמנתי לא פעם להופיע בטלוויזיה וראיתי איך המאפרת מאפרת עמית והוא אומר לה: 'איזה ידיים יש לך', והיא אומרת לו: 'איזה עיניים יש לך'. זו הדינמיקה, ואיפה זה ייעצר! לכן, דבר אחד ברור: העם היהודי זכה להקים מדינה, עמנו צריך לחזור לשורשיו, להיות עם ערפי, מוסרי וייחודי, באורח חיים קדוש וצנוע. קדושים אנו, כי קדוש ה' א-לוהינו.

לפי תורת ישראל. כשלימדתי משפטים באוניברסיטת ת"א, לאחר ששבנו מחופשה פגשתי בחדר המרצים עמית למקצוע, נחמד ומתקדם. הוא הושיט לי יד לשלום, למרות שבתרבות היהודית הקדומה לא היו מושיטים יד לשלום, אלא קדים קידה, אבל היום למדנו מהגויים להושיט יד לשלום. נכנסה עמיתה למקצוע. כדרכי בקודש למי שמכיר אותי, אני מקדים וקד קידה ואומר: 'שלום'. וכך נהגתי כלפיה. עמיתי נתן לה יד לשלום, וצבט אותה בלחי ואמר לה: 'מה שלומך חמודה? מיד אמרתי לו בפניך: 'מדוע לי לא עשית כדבר הזה? האם נהגת כלפיה כדי להיטיב

הרבנות הראשית למען השלום

החודש התקיימה פגישתה ה-14 של משלחת הרבנות הראשית לישראל בראשות מנכ"ל המשרד הרב משה דגן לדיאלוג עם הוותיקן. פעילות המשלחת השנה התרכזה בנושא האקטואלי, כיצד ניתן לקדם את השלום לאור השימוש הגובר באלימות בשם הדת. בקריאתה, קראה הוועדה המשותפת של הרבנות הראשית לישראל עם וועדת הוותיקן ליחסים דתיים עם היהודים, בקריאה פה אחד לכל אומות העולם ומנהיגיהם, וכן לאונסק"ו, לחזור בהם מיידיית מההחלטה המתעלמת בין הקשר היהודי לירושלים ולכבד את הקשר ההיסטורי והדתי של היהודים לירושלים.

ינותק של העם היהודי לירושלים ולכותל המערבי. בסיום המפגש, יצאו הצדדים בקריאה משותפת. כמו כן, הוקראה הצהרה משותפת הקוראת לקידום השלום, והקוראת למנהיגי הדתות לפעול למניעת אלימות בשם הדת.

מטעם הרבנות הראשית לישראל השתתפו עוד היו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א, הרב פרופ' אברהם שטיינברג, הרב פרופ' דניאל שפרבר, הרב דוד רוזן ומנכ"ל הרבנות לשעבר מר עודד וינר.

בנוסף, עוד לפני הפגישה בוותיקן, התקיימה פגישה היסטורית בספרד של הרבנות הראשית לישראל יחד עם שייח'ים וראשי עדות נוצריות, וחכמי דת המזוהים עם חמאס. במפגש זה קיבלו על עצמם המנהיגים הדתיים, שהדת לא תהווה עוד למכשול

מנכ"ל הרבנות הרב משה דגן העומד בראש המשלחת הדגיש את הטעות והצביעות ההיסטורית של אונסק"ו והניסיון הנואל להתעלם מההקשר הבל

כוס תנחומים
למשפחת מינס היקרים על הסתלקות אביכם חבר בית מדרשנו ר' מאיר מינס ע"ה שנתבקש לשיבה של מעלה, זאת לאחר שנזדכך בייסורים במשך תקופה ארוכה. איש ישר דרך, ירא ה', משכים ומעריב, אשר דבק באהבה עזה לחכמי תורה ולאמתה של תורה. ה' ינחם את כל בני משפחתו היקרים. ה' עליהם - יחיו, ולא יוסיפו לדאבה עוד, ובכלל נחמת ציון ינוחמו. תנצב"ה

הליכות עם ישראל
עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה | המרכז העולמי למשפט התורה

ירחי כלה
חורף חנוכה תשע"ז
בכפר הנופש האון
על שפת הכנרת

בהשתתפות: **הרה"ג רצון ערוסי שליט"א**
בנושא: **ניסים - בימים ההם ובזמן הזה**
אש ההצתות, אש היצרים, אש שנאת חנם. ואור החנוכה - בתאריכים כ"ח כסלו ב' טבת תשע"ז, 28-31.12.16, רביעי - מוצש"ק

מחיר לזוג לשבת ₪ 1,150	מחיר לזוג ל-2 לילות ₪ 1,800	מחיר לזוג ל-3 לילות ₪ 2,480
------------------------	-----------------------------	-----------------------------

שיעורי תורה | הרצאות מרתקות עם רבנים ומרצים שונים תכנית עשירה ומגוונת | הדלקת נרות וסופגניות סעודות עשירות בכשרות מהודרת "גלאט-הרב מחפוד" טיול | הפתעות נוספות | משגיח צמוד

האירוח על בסיס חצי פנסיון ברביעי ובחמישי, ובשישי שבת על בסיס פנסיון מלא - קפה ועוגה שתייה חמה במהלך כל האירוח מספר המקומות מוגבל מהרו להירשם!!

לפרטים והרשמה: דניאל - 054-7260002 אלי - 050-6576419
054-6729040

הכנס השנתי העולמי לדיני ממונות ה - 26

יתקיים אי"ה בימים רביעי ועד מוצש"ק כ"ז טבת - א' שבט תשע"ז

(25-28 ינואר 2017)
במלון "רמדה" בירושלים.

בהשתתפות ארגון רבני ההתיישבות וארגון רבני הערים.

בנושא:
המשפט הציבורי

והדברים כמעט מפורשים לגמרי בספר דברי הימים (א,טו, ד-ח) ברשימות הלויים, שם נזכר עובד אָדום כאדם שזכה לשמונה בנים בגלל ברכת ה'. יש להניח שבשָׁשׁל כך בחרו דוד ויועציו להפקיד בביתו המבורך את הארון לאחר וגם הוא לימד את העם על הצורך הגדול בשמירת מוראו של מִקְדָּשׁ - 'בְּקָרְוֵי אֶקְדָּשׁ' (ויקרא י, א). אסון זה פגע קשה בַּדּוֹד, והוא עצר את כוונתו להעלות את הארון לעירו, שכן הוא חשש שהדבר אינו רצוי לקב"ה והוא בכעס על עמו. והנה כעבור שלושה חודשים קיבל דוד ידיעה ששימחה אותו ונתנה לו חיזוק להמשיך בכוונתו הראשונה, כמובן עם תיקון השגיאות, שנעשו בהעלאת הארון בפעם הראשונה. מה היה הדבר שנודע לדוד? הוא התבשר שעובד אָדום הִגְתִּי - אחד מחשובי הלויים - שבביתו הפקידו את ארון ה', זכה הוא וביתו לברכת ה' במהלך שלושת החודשים שהארון שהה אצלם, וחז"ל תיארו מה הייתה ברכה זו: אשת עובד אָדום ושמונה כלותיה ילדו כולן ששה ששה בְּכָרָס אחד (ברכות סג, ב). יש שעוד הוסיפו והפליגו כשפירטו כיצד התקיימה ברכה זו: כל אחת מהן ילדה בכל חודש שנים. כיצד? כל אחת הייתה יְסָמָת נָדָה ובעלה של חודשי הבחנת זהות האב) וכידוע מהמציאות. הברכה נמשכה בבית עובד אָדום גם לאחר מכן בשנים הבאות, ובסך הכול בסיכום הממוצע המרשים של ששה בכרס אחת.

חז"ל דייקו והבחינו במסר שנתן לפנינו ספר דבה"י והבליטו אותו בלשונם. דרשנים שהמשיכו את אותה מגמה הגדילו את המאורע עוד יותר. יש שמרשימה אותם הפלגה מעין זו, ואולי אף מביאה אותם לידי התפעלות, אולם ישנם גם אחרים שהפלגה זו רק מרחיקה אותם, וההגזמה נותנת להם תחושה שאין בדברים אמת. עלינו לדעת את גדולתם של חכמינו לשקוד ולחפש את כוונתם המדוייקת בכל מאמר, ובכך נזכה לעושר הדעת שהם חושפים בפנינו.

במהלך העלאת ארון ה' לירושלים אירע אסון גדול (שמואל ב, פרק ו) ובו מת עֶזְרָה שהיה ממובילי הארון. האירוע, דומה מאוד למיתתם של בני בני אהרון בחנוכת המשכן, וגם הוא לימד את העם על הצורך הגדול בשמירת מוראו של מִקְדָּשׁ - 'בְּקָרְוֵי אֶקְדָּשׁ' (ויקרא י, א). אסון זה פגע קשה בַּדּוֹד, והוא עצר את כוונתו להעלות את הארון לעירו, שכן הוא חשש שהדבר אינו רצוי לקב"ה והוא בכעס על עמו. והנה כעבור שלושה חודשים קיבל דוד ידיעה ששימחה אותו ונתנה לו חיזוק להמשיך בכוונתו הראשונה, כמובן עם תיקון השגיאות, שנעשו בהעלאת הארון בפעם הראשונה. מה היה הדבר שנודע לדוד? הוא התבשר שעובד אָדום הִגְתִּי - אחד מחשובי הלויים - שבביתו הפקידו את ארון ה', זכה הוא וביתו לברכת ה' במהלך שלושת החודשים שהארון שהה אצלם, וחז"ל תיארו מה הייתה ברכה זו: אשת עובד אָדום ושמונה כלותיה ילדו כולן ששה ששה בְּכָרָס אחד (ברכות סג, ב). יש שעוד הוסיפו והפליגו כשפירטו כיצד התקיימה ברכה זו: כל אחת מהן ילדה בכל חודש שנים. כיצד? כל אחת הייתה יְסָמָת נָדָה ובעלה של חודשי הבחנת זהות האב) וכידוע מהמציאות. הברכה נמשכה בבית עובד אָדום גם לאחר מכן בשנים הבאות, ובסך הכול בסיכום הממוצע המרשים של ששה בכרס אחת.

חז"ל דייקו והבחינו במסר שנתן לפנינו ספר דבה"י והבליטו אותו בלשונם. דרשנים שהמשיכו את אותה מגמה הגדילו את המאורע עוד יותר. יש שמרשימה אותם הפלגה מעין זו, ואולי אף מביאה אותם לידי התפעלות, אולם ישנם גם אחרים שהפלגה זו רק מרחיקה אותם, וההגזמה נותנת להם תחושה שאין בדברים אמת. עלינו לדעת את גדולתם של חכמינו לשקוד ולחפש את כוונתם המדוייקת בכל מאמר, ובכך נזכה לעושר הדעת שהם חושפים בפנינו.

השמחה במשנת הרמב"ם

הרב ד"ר אדיר דחוח - הלוי יצ"ו

לערוה'. וציוו שלא יהא אדם פרוץ בצחוק ולא עצב ומתאבל, אלא מקביל את כל האדם בסבר פנים יפות".

חכמים ציוו אותנו שנשתדל בכל מאודנו לעבוד את ה' בשמחה. ומהי הדרך הנכונה להתרחק משני קצוות שניהם רעים, האחד: הליצנות, השחוק וההיתול, והאחר: העצבות והדיכאון. המיצוע הוא השמחה הפנימית האמיתית, היא הנדרשת והיא המשובחת. ואין שמחה אמיתית אלא שמחה של מצווה, שמחה של עשיית הטוב שמעניקה לאדם סיפוק נפשי ועונג רוחני נצחי.

מכשול האושר המדומה

בהמשך דבריו במסכת ברכות שם, הרמב"ם מלמד שיש אנשים שנדמה להם שהם שרויים בטוב, שהם מאושרים וחייהם מושלמים, ברם אושרם הוא אושר מדומה. הם שרויים בטוב ובנועם מִקְטַנְתָּם, תמיד היה להם כל מה שביקשו, כל תפנוקי החיים בהישג ידם, ברם, נְהִייתָם אחר התאוות המדומות, וסיפוקם בהזיה שיש להם הכל והם מאושרים - הם אלה שגורמים להם להתרחק מדרך האמת ולהפסיד את עולם האמת. וזה לשון הרמב"ם שם:

"וכל זה [האזהרה מהדאבון והצער שהזכיר לעיל] אם לא היה אותו אדם שרוי בטוב מראשיתו ועד אחריתו ויחשוב החושב שהוא מאושר מאוד". כלומר, כל מה שמזהיר הרמב"ם שאסור להצטער ולִסְפֹּק על ירך, אין דברים אלה מכאֵנָם למי ששרויים בטוב מדומה, ושנדמה להם שהם מאושרים מאד. אנשים אלה צריכים להתחרט על ריחוקם, ולבכות ולקונן על נְהִייתָם אחר התאוות, שהרי צערם וחרטתם הם הפתח לחזרתם לדרך האמת. וזה לשון הרמב"ם בהמשך דבריו שם:

"אותו האושר המדומה, יהיה הסיבה למנוע ממנו את האושר האמיתי, ויהיה הוא הסיבה לטרדו מחיי העולם הבא, ועל כגון זה אמר [שלמה]: 'יש דרך דרך לפני איש ואחריתך דרך קִטְר' [משלי יד, ב]."

רוממות האושר האמיתי

הרמב"ם מסיים את דבריו שם בעצה טובה: *"ולכן יכוון האדם מחשבתו, ויבקש מה-א-ל שיהיה כל מה שיקַרְהוּ בעולם הזה, מטובותיו ורעותיו, סיבה להשגת האושר האמיתי".*

כלומר, על האדם לייחל לבוא עולם שכל מה שיקרה לו, הטובות והרעות, תהא תכליתן ויעודן לְשֵׁם שכלול נפשו וליבנה, כדי שבבוא היום תעמוד זכה וצחה לפני מלך מלכי המלכים, ותזכה להתענג בעונג הנשגב של קשירתה בדעת צור עולמים. נמצא, שכל מה שיבוא על האדם הוא בעצם לטובה, והאדם יִשֶׁר הדרך וְיִקְי הַלְבָב, אכן מתקיים בו מאמר חז"ל *"כל דעבדין משמֵיָא לטב"*.

לאחר שהרמב"ם מבאר שאין ראוי לאדם הנבון להצטער בבוא צרה גדולה לפי שאינו יודע מה תכליתה, שהרי יש צרות שסופן טובה, הוא מבאר את צדו השני של המטבע, וזה לשונו (פיה"מ"ט, ברכות, עמ' נא): *"וגם אל יתפתה וישמח שמחה רבה כשתגיעהו טובה לפי מחשבתו, לפי שאינו יודע התכלית".*

"לפי מחשבתו" - לעתים נדמה לאדם שהגיעה אליו טובה גדולה, אך בסופה היא עתידה להתברר כרעה גדולה, ובבוא אותה הרעה יקלל האדם את אותו היום שהגיעה אליו אותה הטובה. נמצא, שגם כאשר מגיעה טובה לאדם, אל לו להתפתות ולשמח שמחה יתירה, אלא ישמח בזהירות מתוך תפילה לבוא עולם ששמחה זו לא תיהפך עליו לרעה.

השמחה רק בדבר נעלה

לצד החובה לשמח מתוך תפילה והודיה לבוא עולם, יש איסור להרבות בשמחה ושחוק כאשר הם מרוקנים מתוכן: על האדם לשמח רק בדבר שתכליתו למטרה נעלה, וזה לשון הרמב"ם שם: *"וכן אסרו עליהם השלום להרבות בשמחה ושחוק, זולתי אם הייתה אותה השמחה בדבר נעלה, כלומר עשיית הטוב ודרישתו".*

איזוהי השמחה הרצויה? שמחה שעוסקת בדבר נעלה, שמחה של מצווה, של עזרה לזולת ועשיית חסד, של לימוד ערכים ומידות, של לימוד מדעים מתוך שאיפה לדעת את ה' ולהכיר את בריאתו, של עבודה ופרנסה מתוך מטרה לכלכל את הרעיה ואת הבנים ולהדריכם בדרך ישרה - כל אלה בגדר מצווה מן המובחר, ודרכים שה' נתן לפני האדם לשמח בהן בעולם הזה ובעולם הבא.

אזהרה מהדאבון והצער

לצד האיסור להרבות בשחוק ובשמחה שאינם בדבר נעלה, הרמב"ם מזהיר אותנו גם מן הנטייה לצער ולדאבון, וזה לשונו (שם): *"אבל האזהרה מהדאבון והצער הרי הוא מפורסם מאד בספרי הנביאים ואין צורך לדבר עליו".*

ובפירושו למסכת אבות הרמב"ם כותב, שהדרך לרפא את הנפש מן הדיכאון היא לשמוע מוזיקה נעימה, לטייל בגינות ובבנייני פאר, לבלות עם אנשים נאים ומכובדים. וכל העיסוק בדברים אלה יהיה כדי להבריא את נפשו מן הדיכאון ששורה עליה. וזה לשונו (עמ' רנו): *"וכן אם גברה עליו המרה השחורה [=מלנכוליה] יסירנה בשמיעת שירים ומיני נגינות, ובטיול בגינות ובנייני פאר, וישיבה עם צורות נאות, וכיוצא בזה ממה שמיישב את הנפש ומסיר שעמום המרה השחורה ממנה, ויתכוון בכל זה להברות את גופו, ותכלית בריאות גופו כדי שידע [את ה']".*

ובהלכות דעות (ב, יד) הרמב"ם מסכם את הדרך הישרה שיבור לו האדם: *"לא יהיה אדם בעל שחוק וְהִתְל, ולא עֶצֶב ואוֹגֵן - אלא שמח. כך אמרו חכמים: 'שחוק וקלות ראש מרגילין*

בס"ד יב חשוון תשנא
לכבוד הרב יוסף קאפח שליט"א
בענין כתיבת סת"ם ברצוני לישאל מהי דעת הרמב"ם לענין צורת האותיות. ידוע שהרמב"ם יפסול צורתם בשני מיקרים:
א. אבדה צורתה לגמרי.
ב. נהפכה לאות אחרת.
האם אין צורך בכתיבת אותיות כמופיע בברייתא

לְכֹן אֶל יוֹסֵף, אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ

בשבת קטו או כמו שהתקבל ע"י חכמים מדור שלמה ימיני לדור?

לדוגמא כאשר נמצא אות שין ללא ראשים וכן עם בסיס רחב כזה ← האם נכשיר מהרי לא אבדה צורתה ולא נהפכה לאות אחרת?

דעת הרמב"ם בענין צורת האותיות אקטואלית לגבי מאחר ואני משתדל לפסוק כדעתו ובביתי קבועות מספר מוזות בגודל 6 ס"מ / 6 ס"מ שאין נראה לי שהוקפד בהם על כל הכללים המופיעים בפוסקים לכתחלה ובדיעבד.

ברכה יוסף קאפח

כוס תנחומין

לידידינו היקרים
עו"ד יאיר זהבי
ר' אורי זהבי
חבר הנהלת
הליכות עם ישראל
מר משה זהבי

בהסתלק אביכם
בשיבה טובה ומיתת נשיקה
איש יקר הרוח איש המסורה
הרב שמעון ב"ר יהודה **דהבאני-זהבי** זצ"ל

תלמידים של
חו"ר מאורי תימן ע"ה
שה' נחמכם נחמה שלמה
במאור חליפתו.

המנחמים
מערכת אור ההליכות

כוס ברכות ואיחולים

לידידינו היקרים
אבישי ונחמה גמליאל
לרגל נישואי
בנם
אבירם יצ"ו
עם בח"ל קסם מב"ת

יהי רצון שרק שמחה תשרה בביתכם ותרוו נחת מכל יוצאי חלציהם.

המאחלים
מערכת אור ההליכות

כוס ברכות ואיחולים

לידידינו היקרים
משה ושירה כהן
לרגל נישואי
בנם
אודי יצ"ו
עם בח"ל שיר מב"ת

יהי רצון שיזכו להקים בניין עדי עד ותרוו נחת מכל יוצאי חלציהם.

המאחלים
מערכת אור ההליכות

שו"ת מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

מחנך אתר "מורשת" www.moreshet.co.il ואתר "נצח ישראל" www.net-sah.org

קֶרֶן שְׁלוֹם כֹּהֵן

על שם ר' שלום כהן ז"ל
ואלמנתו מרת נעמי תבל"א

בשיתוף מכון מס"ה לחקר משנת הרמב"ם
מיסודה של הליכות עם ישראל

מכריזים על תחרות כתיבת מאמרים להנצחת זכרו של ר' שלום כהן ז"ל, ואלמנתו נעמי תבל"א.

לרגל יום השנה, שיחול ביום שישי

י"ט אדר תשע"ז (נפטר י"ט אדר תשע"ה), פונים אנו לציבור הלומדים והחוקרים, לכתיבת מאמרים תורניים לזכרו.

ועדת רבנים בנשיאות:

מו"ר הגאון הרב **רצון ערוסי** שליט"א

תבדוק את המאמרים, והמצטיינים יזכו במלגות כספיות נאות עד 3000 ₪.

המלגות יחולקו בכנס מיוחד שייערך בעז"ה ביום חמישי בתאריך י"ח אדר תשע"ז.

את המאמרים יש לכתוב בנושאים העוסקים

במנהגי יהודי תימן

המאמרים צריכים להיות עיוניים ומקיפים. על הכותב לצטט את האמור במקורות על הנושא הנבחר, לבאר את שרשי המנהג הקדום והתאמתו למקורות, ואת המנהג החדש הנהוג כיום מול המנהג המקורי. קיימת אפשרות לבאר מנהג מסוים על פי הנהג במחוזות שונים של יהודי תימן, ולהסמיכו למקורות ולהלכה.

המטרה בכתיבת המאמרים אינה להעתיק דברים מפורסמים שכבר נכתבו, אלא לבאר נקודות עמוקות ונושאים שלא נבארו, ולשפר עליהם אור, בעיני ובצורה מקיפה.

כל מאמר צריך להכיל כ-25 עמודים לכל הפחות. את המאמרים יש להגיש עד ראש חודש שבט תשע"ז, ולהעבירם לכתובת דואר halichot@zahav.net.il

נחלקו הדעות אם חלות התוצאות הנ"ל. אני נמנה עם האומרים שהתוצאות הנ"ל חלות גם בנסיבות של זוגיות או נישואין אזרחיים בין כהן וגרושה, ועל כל פנים, אין ספק שאסור לקהילה דתית באמת, להרשות לעצמה שאדם שעובר בריש גלי על עבירות מסוימות, יאמר "מי שברך" והשכבות יזכה לכיבודים, שהרי הוא דורס ברגל גאווה ולעין-כל דיני תורה; להבדיל מאדם שעושה עבירות בצנעה, שהדבר מסור בינו ובין ה'. ולכן יש לעשות הכל כדי לשכנעו לחזור בתשובה, ואם לא יסכים, אין לכבדו כלל ועיקר.

ש. ראיתי שהרב ענה לשאלה בנושא כהן וגרושה, שאין לכבדו כלל ועיקר בקהילה דתית. אני מבקש מהרב הכרעה: האם הכהן הנ"ל יכול להיות גזבר, לקבל ולהוציא כספים של בית-הכנסת? מתשובת הרב לא היה ברור. אם אותו כהן חי עם גרושה בריש גלי, וכולם יודעים (מכך) [זאת], אין ראוי לקנותו לתפקיד ציבורי בבית-הכנסת, כי בכך יש מעין סלחנות או מתן לגיטימציה למעשה; ובעני הצעירים הוא עלול להיות

בקרונ רכבת בארץ ישראל, והגיעה שעת הדלקת הנרות - יניח נר לפניו וידליק? החברה מסביב תתמה עליו, מה דיני?
ת. 1. אם יש לו מי שידליק עליו בבית - דיו, הואיל והוא עראי ב'סופר', ולא כמו שהות בבית מלון, או מקום עבודה.
היה והוא ערירי, ואם הוא יתעב ב'סופר', עד סוף זמן הדלקת הנרות, כלומר לא יוכל להגיע לביתו כדי להדליק, יבוקש מהנהלת ה'סופר', שידליק עבורו, ועבורם, בפתח של ה'סופר'.

לענ"ד הם ישמחו על כך.
2. אם הוא ערירי, שאין מי שידליק עליו, בביתו, אזי ידליק בקרון, לפי הגר"ע יוסף, אפילו שהרכבת נוסעת, ולענ"ד רק כשהיא חונה.
ש. בביהכ"נ שלנו, יש כהן שחי עם גרושתו זה שנים רבות. כידוע, הוא עובר בכך על הלכות התורה, אך דבר זה אינו מונע (ממנו) [אותו]

בקרונ רכבת בארץ ישראל, והגיעה שעת הדלקת הנרות - יניח נר לפניו וידליק? החברה מסביב תתמה עליו, מה דיני?
ת. 1. אם יש לו מי שידליק עליו בבית - דיו, הואיל והוא עראי ב'סופר', ולא כמו שהות בבית מלון, או מקום עבודה.
היה והוא ערירי, ואם הוא יתעב ב'סופר', עד סוף זמן הדלקת הנרות, כלומר לא יוכל להגיע לביתו כדי להדליק, יבוקש מהנהלת ה'סופר', שידליק עבורו, ועבורם, בפתח של ה'סופר'.

לענ"ד הם ישמחו על כך.
2. אם הוא ערירי, שאין מי שידליק עליו, בביתו, אזי ידליק בקרון, לפי הגר"ע יוסף, אפילו שהרכבת נוסעת, ולענ"ד רק כשהיא חונה.
ש. בביהכ"נ שלנו, יש כהן שחי עם גרושתו זה שנים רבות. כידוע, הוא עובר בכך על הלכות התורה, אך דבר זה אינו מונע (ממנו) [אותו]

בקרונ רכבת בארץ ישראל, והגיעה שעת הדלקת הנרות - יניח נר לפניו וידליק? החברה מסביב תתמה עליו, מה דיני?
ת. 1. אם יש לו מי שידליק עליו בבית - דיו, הואיל והוא עראי ב'סופר', ולא כמו שהות בבית מלון, או מקום עבודה.
היה והוא ערירי, ואם הוא יתעב ב'סופר', עד סוף זמן הדלקת הנרות, כלומר לא יוכל להגיע לביתו כדי להדליק, יבוקש מהנהלת ה'סופר', שידליק עבורו, ועבורם, בפתח של ה'סופר'.

לענ"ד הם ישמחו על כך.
2. אם הוא ערירי, שאין מי שידליק עליו, בביתו, אזי ידליק בקרון, לפי הגר"ע יוסף, אפילו שהרכבת נוסעת, ולענ"ד רק כשהיא חונה.
ש. בביהכ"נ שלנו, יש כהן שחי עם גרושתו זה שנים רבות. כידוע, הוא עובר בכך על הלכות התורה, אך דבר זה אינו מונע (ממנו) [אותו]